

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

На правах рукопису

ЛЕСЬК НАТАЛІЯ ЛЕОНІДІВНА

МАЛЕ ПІДРИСМНИЦТВО :

ЕФЕКТИВНІСТЬ СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

Спеціальність 08.01.01.

Політична економія

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Київ - 1996

380.1

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00760759 (Y)

Дисертація є рукописом

Дисертаційна робота виконана на кафедрі економіки природничих факультетів Київського університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

Неумитий Микола Лукич.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор

Панченко Є. Г.

кандидат економічних наук

Схануров Ю. І.

Провідна організація :

Інститут економіки Національної академії наук України.

Захист відбудеться "30" "грудня" 1996 року о 12⁰⁰ години на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.01.01.19 у Київському університеті імені Тараса Шевченка за адресою :
м. Київ, вул. Володимирська, 50, ауд. 324.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Київського університету імені Тараса Шевченка за адресою: 252033, м. Київ, вул. Володимирська, 58, кім. 10.

Автореферат розісланий "29" "листопада" 1996 р.

Вченої секретар

спеціалізованої вченої ради

Леоненко Л. М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність і ступінь дослідженості тематики.

Соціально-економічний розвиток країн світової співдружності пов'язаний із зростанням підприємницької активності в середині 70-х років, що в свою чергу аумовляється з новими процесами, які виникають в економічній системі. Підприємницька активність проявляється через нові якісні перетворення, зокрема через створення нових господарських структур, які потребують відповідних змін у формах організації і управління виробництвом. Посилення ролі і значення нових форм підприємництва в ринковій економіці сприяло зростанню наукового інтересу до цих процесів і в Україні. Актуальність наукового підходу до вивчення процесів, що проходять в малому підприємстві України посилюється у зв'язку з реформуванням її економіки. Особливого значення нові форми підприємництва набувають в період переходу до ринкової економіки, оскільки це, з одного боку, веде до розширення кількості суб'єктів економіки, а значить збільшує можливість розвитку механізму рівноваги ринкового господарства. З іншого боку, нові форми підприємництва стимулюють розвиток економічної конкуренції та активно впливають на структурну перебудову економіки. Вони також забезпечують формування нової соціальної верстви підприємців-власників, яка поступово стає соціальною базою економічної реформи, забезпечує стабільність суспільства та гарантує необоротність ринкових перетворень.

В умовах дестабілізації економіки та обмеженості фінансових ресурсів проходить реальне відчуження більшої частини економічних функцій великих підприємств, внаслідок чого самостійність цих господарських одиниць в багатьох випадках стає формальною. Особ-

М. В. Стефанюк
АН України

ливо це спостерігається при централізованому управлінні. Малі підприємства не потребують великих стартових інвестицій, мають більш високу швидкість обігу ресурсів, а тому адатні, при певній підтримці, швидше і економніше вирішувати проблеми демонополізації і розвитку економічної конкуренції. Змінюючи характер і форми економічних зв'язків вони сприяють включенню в підприємницьку діяльність широких верств населення, ведуть до змін у структурі власності і до підвищення ефективності виробництва. Конкуренція серед суб'єктів господарювання, спонукання виробників до втілення інновацій призводять до того, що масштаби цього процесу і гнучкість цієї структури сприяють швидкому розвитку ринкового середовища. Особливого значення ці якості набувають в період формування ринкових відносин, забезпечуючи створення необхідних умов для подолання інертності, монополізму та слабого інтересу до науково-технічних досягнень.

З розвитком малого підприємництва пов'язано і вирішення соціальних проблем перехідного періоду. Соціальна функція підприємств малого бізнесу полягає в тому, щоб розвивати дієві стимули трудової і підприємницької активності, створювати додаткові робочі місця, а отже запобігати негативним наслідкам безробіття. Так, в Україні на 1 січня 1996 функціонувало 75,7 тис. малих підприємств та 4,2 тис. кооперативів, на яких було зайнято більше 1 млн. чоловік. Крім того, індивідуальним підприємництвом займалось 831,6 тис. громадян. Отже мале підприємництво охопило близько двох мільйонів чоловік, що складає майже 10% працюючого населення.

Аналіз стану малого підприємництва в Україні свідчить про те, що суттєвої зміни у цьому особливому секторі ринкової економіки ще не сталося і останнім часом ситуація стає дедалі складнішою,

спостерігається уповільнення процесів розвитку. Так, якщо темпи росту кількості малих підприємств до попереднього періоду склали: в 1993 - 148,5%, в 1994 - 106,4%, то в 1995 році - всього 94,9%. Середньорічна чисельність працюючих в 1995 році, як і в 1994 році, зменшилась на 5%.

Ринкова економіка передбачає різноманітність незалежних товаровиробників, які самостійно вирішують свою стратегію і тактику. Нормальне функціонування ринкової економіки потребує також всемірної підтримки розвитку підприємництва, формування на його основі різноманітних форм господарювання, становлення багатокладної змішаної економіки. Це, в свою чергу, вимагає необхідності вивчення загальноекономічних умов становлення малого підприємництва.

Світовий досвід і практика господарювання свідчать про те, що важливим компонентом ринкової економіки є співіснування та взаємодія великих, середніх і малих підприємств, їх оптимальне співвідношення. Найбільш динамічним елементом цієї структури є мале підприємство.

Тенденції розвитку малого підприємництва у країнах з ринковою економікою показують ідентичність або відповідність цих явищ рівню розвитку економіки. Вивчення цих тенденцій допомагає розкрити механізм адаптації економіки до нових історичних умов та визначити причини та мотиви того, що відбувається. Зокрема того, що розвиток економіки будь-якої країни характеризується циклічністю: загальна тенденція до економічного зросту переривається періодами падіння ділової активності, депресією. Оскільки малий бізнес чутливіше реагує на економічні коливання, він у більшій мірі, піддається невдачам на стадіях спаду та депресії.

У вітчизняній економічній літературі аналіз малого

підприємництва пов'язується переважно з виявленням його ролі у відтворенні капіталу, а не як особливого сектору ринкової економіки. Такий підхід приводив до необхідності пошуку доказів поступового витіснення малого підприємництва великими монополістичними структурами, до обґрунтування його питомої ваги в економіці, що мало місце у 70-х роках ХХ століття. Докази про перспективності малого підприємництва або ігнорувались, або оточувались факторами, що можуть подовжити його існування. Абсолютизація цієї тенденції привела до протиріччя з реальними фактами.

Аналіз тенденцій реально показує, що масштаби малого бізнесу можуть бути розширені в найкоротші строки, що саме він спроможний забезпечити зростання виробництва товарів та послуг. Саме з цього слід виходити при розробці і реалізації методів підтримки його розвитку.

В сучасній економічній літературі досі зустрічаються традиційні підходи до малого підприємства як до неособ'яксового елемента ринкової економіки, без якого можна обійтись. Частина вчених відводить малому бізнесу місце на периферії економічного розвитку. Деякі автори, навпаки, абсолютизують значення малого підприємства, гіпертрофуючи його тенденції. На їхню думку мале підприємство є основним засобом реформування економіки.

У зв'язку з цим стає актуальною проблема дослідження динаміки процесів, що проходять у малому секторі економіки України на сучасному етапі. Великої уваги потребує також вивчення питань загальноекономічних наслідків розвитку малого бізнесу. Для цього необхідно найбільш повно враховувати світовий досвід, який, зокрема, відображений у роботах таких відомих вчених, як Л. Вейс, Э. Шубаєр, П. Плауман, Р. Кінґ тощо. Малий бізнес цими вченими розг-

ляється як засіб подолання інертності, підвищення чутливості економіки до науково-технічного прогресу, як умова протистояння монополістичним тенденціям, а також, як засіб вирішення соціальних проблем.

Незважаючи на відносно малий період розвитку цього напрямку економіки, вже є чимало глибоких досліджень малого підприємництва в економічній науці. Зокрема цій проблемі присвячені наукові розробки В. М. Афанасьєва, А. І. Барановського, М. Д. Білика, З. С. Барналія, Л. І. Воротиної, П. І. Станурова, Б. М. Ічиткіна, О. П. Леонтєва, В. Г. Медінського, С. В. Мочерного, П. О. М'якова, В. Г. Парначова, В. О. Рубе, М. Тимчук та інших.

Достатньо велике коло спеціалістів, які займаються розробкою аспектів функціонування малого підприємництва, намагається використувати багатий зарубіжний досвід для попередження негативних явищ, що можуть виникнути на етапі його становлення в Україні. На наш погляд, при цьому не завжди витримується комплексний підхід до вивчення малого підприємства, до його взаємозв'язків з рівнем розвитку продиktivних сил. Неоднозначні також є підходи до визначення загальноекономічних умов та перспектив і наслідків розвитку малого підприємства.

Мета і завдання дослідження.

Мета роботи полягає у вивченні внутрішніх та зовнішніх умов становлення та розвитку малого підприємства в Україні, а аналізі проблем економічного та соціального характеру, які стримують цей процес, а також у визначенні напрямів і засобів їх вирішення цих проблем. Мета роботи передбачає постановку і вирішення наступних конкретних завдань:

- дослідження сучасного стану економіки та його впливу на

формування та функціонування малого підприємництва;

- виявлення причин та умов зростання ролі малого підприємництва у процесі формування ринкових відносин;
- визначення взаємозв'язків і взаємообумовленості малого підприємництва в еволюції світового ринкового господарства, їх особливостей в Україні;
- аналіз структури малого підприємництва з метою виявлення переваг та недоліків окремих його напрямків;
- виявлення особливостей взаємовідносин суб'єктів малого підприємництва з державою, з банками та з іншими господарючими суб'єктами;
- уточнення галузевих та територіальних особливостей розвитку малого підприємництва;
- аналіз державного регулювання розвитку малого підприємництва в Україні та його ефективність.

Предмет дослідження.

Предметом дослідження є економічні відносини, які складаються в процесі становлення, формування, функціонування та подальшого розвитку малого підприємництва.

Об'єкт дослідження.

Об'єктом дослідження є загальноекономічні умови та причини становлення і розвитку малого підприємництва, його взаємозв'язок із основними елементами економічної системи, вивчення функціонування сектору малого підприємництва як в економічно розвинених країнах, так і в Україні, фактори, що впливають на його ефективність у період становлення ринку.

Методологія та методи дослідження.

Теоретико-методологічною основою послужили класичні роботи в області економічної теорії, присвячені проблемам малого підприємництва, нормативні та законодавчі акти, які впливають на розвиток малого підприємництва, монографії та наукові статті пов'язані з цєю проблемою. В ході вирішення задач дослідження застосовувались методи системного аналізу і синтезу, наукової абстракції, історичного і логічного, індукції і дедукції, порівняння, а також економіко-статистичні методи. Початковим фактичним матеріалом для дослідження послужили дані Міністерства статистики України, відділу Науково-технічного прогресу /Інститут економіки НАН України/, Союзу малих підприємств та Міжнародного Конгресу малого та середнього бізнесу, а також первинні дані окремих підприємств.

Наукова новизна дослідження.

Найбільш суттєвий результат дисертаційного дослідження, який дозволить по-новому підійти до вирішення питань теоретичного і методологічного обґрунтування малого підприємництва в сучасних умовах, удосконалити практику господарювання і визначити наслідки його розвитку, полягає в наступному :

- визначено нові методологічні та методичні підходи до визначення критеріїв розміру підприємств, (виходячи із об'ємів виготовленої продукції, вартості основних виробничих фондів, рівня продуктивності праці);
- досліджено залежність темпів розвитку малого підприємництва від рівня розвитку та особливостей розміщення продуктивних сил в Україні;
- виявлено взаємозв'язок і взаємообумовленість малого

підприємництва та таких соціальних проблем як зайнятість, якість та продуктивність праці.

Практичне значення дослідження.

У дисертаційному дослідженні визначені теоретичні, методологічні та організаційні основи формування і функціонування малого підприємництва в умовах переходу України до ринку. Недооцінка значення малого підприємництва на сучасному етапі веде до збереження монополій великих підприємств державної форми власності з усіма її наслідками. Теоретичний та конкретний економічний аналіз загальноекономічних умов і факторів які сприятимуть росту соціально-економічної ефективності малих підприємств та його висновки можуть бути використані при розробці цілісної концепції розвитку малого бізнесу в перехідній економіці України. Теоретичні положення, узагальнення та висновки можуть бути використані для подальшого дослідження актуальних проблем розвитку малого підприємництва та комплексу взаємопов'язаних з цим економічних процесів.

Окремі положення дисертації можна використовувати при визначенні деяких питань економічної теорії, а також при складанні державних та регіональних програм сприяння розвитку малого підприємництва, при удосконаленні законодавчої бази, при формуванні ринкової інфраструктури, фінансово-кредитної системи, при визначенні податкової політики, розвитку зовнішньоекономічної діяльності в області малого підприємства. Практичне значення дослідження підтверджується відповідними довідками, які додаються до справи.

Апробація роботи.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження обговорювалися на республіканських та регіональних науково-практичних конференціях: "Малі підприємства у структурі ринкових відносин" (м. Вінниця, 1993 р.), "Роль малого підприємництва в АПК України" (м. Мелітополь, 1994 р.), " Роль прибутку в становленні ринкової економіки"; у збірнику "Нові форми економічної життєдіяльності та ринок" (м. Київ, 1991 р.). По темі дисертаційного дослідження опубліковано 4 друкованих роботи загальним обсягом 1,3 друкованих аркушів.

Структура та обсяг роботи.

Дисертація складається з вступу, двох розділів, що містять шість параграфів, висновків та списку використаної літератури. У роботі вміщено три таблиці, схеми, додатки.

Структура роботи.

ВСТУП

Глава 1. **Мале підприємництво в ринковій економіці.**

- 1.1. Загальноекономічні умови становлення малого підприємництва.
- 1.2. Роль малого підприємництва у формуванні та функціонуванні ринкової економіки.
- 1.3. Світовий досвід малого бізнесу.

Глава 2. **Основні напрями становлення та підвищення ефективності малого підприємництва в Україні.**

- 2.1. Сучасний стан малого підприємництва в Україні.
- 2.2. Макроекономічне регулювання становлення малого підприємництва.

2.3. Шляхи підвищення ефективності малого підприємництва в Україні.

ВИСНОВКИ

ДОДАТОК

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У вступі обгрунтована актуальність дослідження, сформульовані його мета, завдання, наукова новизна та практичне значення.

У першій главі - "Мале підприємництво в ринковій економіці" - розглянуто основні теоретико-методологічні поняття малого підприємництва, показано передумови його виникнення, проаналізовано особливості функціонування в перехідній економіці, визначено соціально-економічну роль малого підприємництва в ході розвитку економіки.

У другій главі - "Основні напрями становлення та підвищення ефективності малого підприємництва в Україні" - на основі конкретного статистичного матеріалу розглянуто тенденції розвитку малого підприємництва в Україні; проаналізовано шляхи вдосконалення взаємовідносин малих господарських структур з державою, досліджено сучасний світовий досвід по розвитку малого підприємництва та рекомендовано напрями використання його в Україні, обгрунтовано розвиток малого підприємництва з врахуванням територіального фактору.

У висновках сформульовані результати та пропозиції, які виникають з проведеного дослідження. Реалізація пропозицій може сприяти переходу до ринкових відносин, зростанню ефективності функціонування малого підприємництва в Україні.

ОСНОВІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

Світовий досвід економічного розвитку вказує на те, що успіх багатьох розвинених країн прямопропорційно залежить від ролі малого підприємництва. В їх економіці малому бізнесу належить значне, а інколи і основне місце. Малі підприємства у цих країнах охоплюють 80-90% чисельності усіх підприємств, на них виготовляється біля 40% виробленого валового національного продукту. Це свідчить про те, що малий бізнес є найбільш масовим сектором ринкової економіки, який визначає економічний розвиток і виступає інтегральним елементом конкурентного ринкового механізму.

Для кожної держави зв'язки з цим сектором економіки перетворюються на самостійний, стійкий напрям економічної політики. В цілому виділяються три основних напрями державної підтримки малого підприємництва:

- 1) фінансова допомога, яка включає: податкові пільги, прямі та непрямі субсидії, видачу гарантій під кредит;
- 2) система державних закупок на контрактній та субконтрактній основах;
- 3) консультативна та технічна допомога з питань управління.

В умовах України перехід від адміністративно-командної економіки до соціально-орієнтованої становлення та розвитку малого бізнесу є стратегічною задачею економічної політики. Мале підприємство сприяє:

- створенню необхідної багатоукладної економіки;
- швидкій індивідуалізації та диференціації споживачього попиту;
- прискоренню науково-технічного прогресу;
- зростанню номенклатури вироблених товарів та послуг.

Малий бізнес вносить свій вклад також у формування конкурентного середовища- він по своїй природі антимонопольний. Це проявляється у різних аспектах його функціонування. З одного боку, він значно менше ніж великі підприємства піддається монополізації. З іншого - при вузькій спеціалізації та використанні нової техніки- він виступає як серйозний конкурент, що підриває монопольні позиції великих підприємств, стимулює підвищення якості продукції та зниження виробничих витрат. Мале підприємництво також підвищує надійність господарських зв'язків, оскільки порушення ритму виробництва у великого виробника-монополіста викликає перебої у планах-замовленнях по всьому ланцюжку його споживачів. Перевага малих підприємств у демонтуванні застарілих організаційних структур підприємств, здійсненні диверсифікації виробництва, у переході від створення підприємств-гігантів до формування організаційно нових, високоефективних середніх і малих підприємств.

Аналіз розвитку малого бізнесу України вказує на те, що структура економіки залишається високомонополізованою і мале підприємництво займає в ній незначне місце. Кількість малих підприємств у загальній кількості суб'єктів господарювання складає лише 20%, а їх частка у валовому національному продукті становить близько 10%. Недостатній розвиток мережі підприємств малого бізнесу у сфері матеріального виробництва ще не дозволяє їм активно впливати на загальне становище в економічній ситуації в Україні.

Досвід центрально-східноєвропейських країн, де також здійснюються економічні перетворення, показує, що для подолання кризових явищ перехідної економіки потрібно стимулювати розвиток малих підприємств. В першу чергу- це виробництво та реалізація

значної частини товарів та послуг. Завдяки своїй гнучкості вони швидко можуть наповнити ринок товарами та послугами. Такі підприємства забезпечують безперервність процесу відтворення в умовах постійних структурних змін та росту потреб.

В Україні державна політика щодо малого підприємництва лише формується, закладаються її основи. В перспективі представники малого підприємництва повинні становити основу нового класу власників. Інститут приватної власності народжується та підтримується, оскільки перехід до ринкової економіки передбачає створення нової системи господарських відносин, основою яких є приватна власність. Ці відносини виступають соціально-економічною домінантою процесу приватизації, особливо у тих сферах, де об'єкти власності є цільними та не потребують значних інвестицій для переобладнання. Приватизація в цьому випадку дає імпульс виробництву на новій техніко-організаційній основі та підвищує його ефективність, тобто сприяє якісному розширеному відтворенню.

Мале підприємництво сприяє садорозвитку товарного ринку, що в свою чергу нерозривно пов'язано з процесом роздержавлення та приватизації. Малий бізнес впливає також на структурні зміни в економіці, поскільки відбудеться перехід до ринку споживача. Довгий час ринок існував при монополії в ньому великих підприємств. Згідно із економічним законом "мертвих зон" (чим більше продукції випускається на великих підприємствах, тим більше виникає таких "мертвих зон", тим гірше наповнюється ринок).

Цю ситуацію виправляє малий бізнес, обслуговуючи різноманітні потреби, ліквідовуючи "мертві зони". Зокрема малий бізнес у перехідний період впливає на зміну структури інвестицій. На ринку інвестиційного капіталу донедавна господарювали великі підприємства. Вони домінують і сьогодні у ситуації загостреної

конкурентної боротьби за кредити між великими та малими підприємствами. Ми доводимо, що малі підприємства поступово починають виконувати роботу, пов'язану з інноваційним ризиком, який супроводжує початкову стадію розробки нових технологій, виробництва продукції, послуг. Незелені підприємства успішно функціонують у зоні підвищеного інноваційного ризику, розробляючи нові напрями науково-технічного прогресу, що є особливо актуально для сучасного етапу розвитку економіки України.

Вплив малого бізнесу на структуру економіки проявляється також і в тому, що при його розвитку радикально змінюється структура ринку праці. Малі підприємницькі форми створюють додаткові робочі місця, що особливо важливо при сучасному масовому безробітті. Необхідно лише запровадити систему заходів, які змінять обличчя ринку праці.

Малі та середні фірми притаманна гнучкість по відношенню до навколишнього середовища, особливо під час кризових ситуацій. Ці фірми порівняно швидше збільшуються чисельно паралельно з новоствореною кількістю робочих місць; швидше освоюють, постійно оновлюють та розширюють номенклатуру товарів та послуг, знаходять свої специфічні ніші на товарних ринках. Аналіз первинних даних свідчує, що такі фірми можуть забезпечувати більшу частину бюджетних та податкових надходжень.

Вині в Україні є ряд особливостей в розвитку малого підприємництва. Серед них такі:

- повільне розгортання процесу роздержавлення та приватизації, відсутність активної демонополізації виробництва;
- відсутність економічного механізму поєднання інтересів держави та підприємців; взаємодії державних та підприємницьких структур;

- слабе правове забезпечення розвитку підприємництва; відсутність або недосконалість механізму реалізації та контролю виконання вимог законів;
- недосконалість системи податкової політики та фінансово-кредитних методів стимулювання малого підприємництва;
- застаріла щодо сучасних вимог система інформаційно-методичної і консультативної допомоги.

В роботі обгрунтовується необхідність впровадження ряду заходів, направлених на побудову сприятливих умов для розвитку малого бізнесу. Найважливішим є створення реального конкурентного середовища та розукрупнення монопольних структур. Державна підтримка сьогодні повинна стати складовою частиною сучасної економічної доктрини уряду. При цьому структурно-функціональна державна підтримка малого бізнесу повинна бути як фінансовою, так і нефінансовою. Зокрема вона повинна включати такі аспекти: створення спільних фінансових програм розвитку малого підприємництва уряду та місцевих органів влади; розробка напрямів активізації підприємництва у кожному регіоні; підтримка його центрами фундаментальних та прикладних досліджень; формування систем інформаційних служб для допомоги малому підприємству.

Головним фактором підвищення результативності малих підприємств безумовно є державна політика підтримки та стимулювання людей з "підприємницьким вогником". Кількісне та якісне збільшення підприємницького сектору робить неворотною процес економічних та соціальних реформ в Україні.

Доки держава не повністю оцінить значення малих підприємств, основна їх енергія буде направлена на протистояння державі з метою економічного виживання. А державні економічні прогнози та розрахунки (без врахування значення малого підприємства) не в

достатній мірі будуть ефективними. Подальше ігнорування малих підприємств у народногосподарських розрахунках може призвести до втрати контролю над новими економічними процесами.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши розвиток малого бізнесу в Україні, можна зробити висновки, що цей сектор економіки є необхідним елементом економічної системи, без якого неможливо створити повноцінне ринкове середовище. В ході формування і розвитку малого підприємництва повинна розроблятися комплексна система державних заходів (економічних, соціальних, організаційних, правових, фінансових, технологічних, екологічних тощо) на його підтримку та регулювання.

В ході дисертаційного дослідження доведено, що за умов'явок малих та великих форм господарювання сприяє формуванню ефективних ринкових відносин в Україні.

Тезетичний і конкретно-економічний аналіз умов і факторів розвитку малого підприємництва підтверджує необхідність припинення монополізації виробництва, яка можлива лише при підвищенні рівня мотивації підприємницької активності, зацікавленості в отриманні прибутку та розширенні виробництва.

Таким чином перспективи державної підтримки малого підприємництва в Україні полягають, на нашу думку в активізації регулювання нею мікро- та макроекономічних процесів, у створенні для цього сприятливих умов.

ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА ПО ТЕМІ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Лесик Н. Л. Роль прибыли в становлении рыночной экономики. // В сб.: Новые формы экономической жизнедеятельности предприятий и рынок. - Делонир. в УкрНИИТИ - №1307-УК 91 от 03.10.91, статья 0,6 п. л.

2. Лесик Н. Л. Малі підприємства в структурі ринкових відносин. // Теми доповідей науково-практичної конференції "Проблеми переходу України до ринкових відносин". - Вінниця, 1993, - 0,2 д. а.

3. Лесик Н. Л. Державне регулювання використання земельних ресурсів в АПК. // Теми доповідей республіканської науково-практичної конференції "Еколого-економічні проблеми розвитку агропромислового виробництва в Україні в умовах формування ринкових відносин". - Мелітополь, 1993, - 0,3 д. а. (в співавторстві).

4. Лесик Н. Л. Роль малого підприємництва в АПК України. // Темисы докладов Всеукраинской научно-практической конференции. - Мелітополь, 1994, - 0,2 п. л. (в співавторстві).

Лесик Н. Л.

Малое предпринимательство: эффективность становления и особенности развития

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.01.01. - Политическая экономия. Киевский Университет имени Тараса Шевченка. Киев, 1998.

В диссертации раскрывается сущность и преимущество новых форм предпринимательства, возникших в условиях становления рыночных отношений. На основании анализа особенностей формирования и деятельности малых предприятий показаны социально-экономические проблемы этого процесса в Украине. В частности установлено, что малому предпринимательству принадлежит одно из основных направлений в формировании рыночной среды, в развитии конкуренции, в решении проблем занятости.

В диссертации определены важнейшие приоритеты современной экономической политики государства по обеспечению развития малого предпринимательства и повышения его эффективности. Сформулированы теоретические выводы о особенностях многоукладности экономики в переходный период, предложены практические рекомендации по совершенствованию структуры малого бизнеса.

Ключові слова: мале підприємництво, малий бізнес, підприєм-
-----ництво, конкуренція, перехідна економіка,
ринкове середовище, занятість, ринок.

Lecik M. L.

Small entrepreneurship: the effectiveness of the formation and the peculiarity of the development.

The theses for the degree of a Candidate of Economic Sciences 09.01.01. - Political Economy. The Kiev Taras Shevchenko University, Kiev, 1996.

The theses reveals essence and advantage of the new forms of the entrepreneurship appearing in the making of the marketing relations. The social-economic problems are showed on the grounds of the analysis of the peculiarity of the forms and activities of the small firms. It was determined that one of the main direction in the forming of the market environment, in the development of the competition, in the decision of the problem of employment belongs to the small entrepreneurship.

The main priorities of the modern state economic policy on ensuring development of the small entrepreneurship and increasing of its effectiveness are determined in the theses. The critical conclusions of the peculiarity of the multistructure of economy in the transitional period are formed. Practical recommendations on the perfection of the structure of the small business are proposed.

Key words: small entrepreneurship, small business, entrepreneurship, competition, transit economy, market environment, employment, market.

AB 36.463